

ارزشیابی برنامه آموزش از راه دور وزارت آموزش و پرورش در سال ۱۳۹۰

نگارش :

علی اصفهانیان

استاد راهنما :

دکتر علیرضا عصاره

استاد مشاور:

دکتر بهرام صالح صدق پور

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته برنامه ریزی درسی

بهمن ۱۳۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ارزشیابی برنامه آموزش از راه دور وزارت آموزش و پرورش در سال ۱۳۹۰

نگارش :

علی اصفهانیان

استاد راهنما :

دکتر علیرضا عصاره

استاد مشاور:

دکتر بهرام صالح صدق پور

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته برنامه ریزی درسی

بهمن ۱۳۹۱

تاییدیه هیات داوران

تعهد نامه‌ی اصالت اثر

اینجانب علی اصفهانیان متعهد می‌شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این پژوهش از آنها استفاده شده است، مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مأخذ ذکر گردیده است. این پایان نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است. در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه از اعتبار ساقط خواهد شد.

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه تربیت مدرس شهید رجایی می‌باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضاء

چکیده

آموزش از راه دور روشی مناسب برای پاسخگویی به نیاز کسانی است که به هر دلیل نمی توانند در نظام آموزش سنتی به تحصیل بپردازند.

از آنجایی که این نوع آموزش دارای ویژگی ها و روش های خاصی است، سعی شده است با ۳۱ سؤال پرسش نامه که در راستای اجرای برنامه آموزش از راه دور تهیه شده است به ۳ سؤال پژوهش در راستای ارزشیابی اجرای برنامه آموزش از راه دور پرداخته شود که به شرح زیر می باشد.

آیا اجرای برنامه آموزش از راه دور به منظور فردی کردن آموزش موفق بوده است؟

آیا اجرای برنامه آموزش از راه دور به منظور مکملی برای آموزش رسمی در زمینه توانمند سازی علمی دانش آموزان بدرستی به اجرا در آمده است؟

آیا اجرای برنامه آموزش از راه دور برای استفاده از فرصت دوم آموزشی برای محدودیت های آموزشی موفق بوده است؟

نتایج به دست آمده در این پژوهش از روش تحقیق توصیفی - پیمایشی استفاده شده است.

ابزار اصلی جمع آوری داده ها، پرسش نامه بوده و تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از فنون آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفته است. به طور کلی نتایج آزمون t - تک نمونه ای در سطح اطمینان ۹۹٪، سه سؤال اصلی تحقیق رامعنادار نشان دادند. براساس نتایج به دست آمده بیش از ۸۱/۴٪ پاسخ دهندگان توافق متوسط به بالا دارند که اجرای برنامه آموزش از راه دور منجر به فردی کردن آموزش گردیده است و در سطح اطمینان ۹۹٪ یافته ها، تفاوت معنی دار سؤال اول را نشان داد.

براساس نتایج به دست آمده بیش از ۹۴/۲٪ پاسخ دهندگان توافق متوسط به بالا دارند که اجرای برنامه آموزش از راه دور به منظور مکملی برای آموزش رسمی در زمینه توانمند سازی علمی دانش آموزان بوده است و در سطح اطمینان ۹۹٪ یافته ها، تفاوت معنی دار سؤال دوم را نشان می دهد.

همچنین براساس نتایج به دست آمده بیش از ۱۰۰٪ پاسخ دهندگان توافق متوسط به بالا دارند که اجرای برنامه آموزش از راه دور برای استفاده از فرصت دوم آموزشی برای محدودیت های آموزشی موفق بوده و در سطح اطمینان ۹۹٪ یافته ها، تفاوت معنی دار سؤال سوم را نشان داد.

در کل می توان اظهار داشت که اجرای برنامه آموزش از راه دور با ۳۱ سؤال اجرایی که در قالب ۳ سؤال اصلی پژوهش دسته بندی شده است اجرای برنامه آموزش از راه دور را مطلوب و موثر ارزشیابی کرده اند.

واژگان کلیدی: ارزشیابی، آموزش از راه دور، خود آموزی، برنامه های آموزشی آموزش از راه دور، شیوه های متنوع آموزشی، فرصت دوم آموزشی، کلاسهای رفع اشکال (هدایت آموزشی)، گروه های مطالعاتی هم درس

فهرست عناوین

فصل اول	۱
(کلیات - تعاریف - اهداف)	۱
۱-۱ مقدمه	۲
۲-۱ بیان مسئله	۳
۳-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق	۴
۴-۱ اهداف تحقیق	۵
۵-۱ قلمرو تحقیق	۶
۶-۱ سؤالات یا فرضیه های تحقیق	۶
۷-۱ تعریف واژه ها، مفاهیم و متغیرهای تحقیق	۷
فصل دوم	۱۲
ادبیات تحقیق	۱۲
(بررسی مبانی نظری و پیشینه تحقیق)	۱۲
۱-۲ مقدمه	۱۳
۲-۲ تعاریف، مفاهیم و فلسفه آموزش از راه دور	۱۴
۱-۲-۲ آموزش	۱۴
۲-۲-۲ تعاریف آموزش از راه دور	۱۷
۳-۲-۲ ضرورت ها، اهداف و فلسفه آموزش از راه دور	۲۰
۴-۲-۲ عملکرد یک سیستم جامع آموزش از راه دور	۲۹
۳-۲-۳ تکنولوژی ها و رسانه ها در آموزش از راه دور	۳۲
۱-۳-۲ رسانه چاپ	۳۲
۲-۳-۲ رسانه صوتی و تصویری	۳۳
۳-۳-۲ کامپیوتر و اینترنت	۳۳
۴-۳-۲ رویکردهای نظری آموزش از راه دور	۳۴
۵-۳-۲ مواد و رسانه های آموزشی بکارگرفته در نظام آموزشی از راه دور در کشورهای مختلف	۳۶
۶-۳-۲ سیستم آموزشی فراگیران	۳۷
۷-۳-۲ استراتژی های مختلف جهانی برای توسعه آموزش از راه دور	۴۲
۴-۲ معرفی اهداف، برنامه ها و فعالیت های مؤسسه آموزش از راه دور	۴۳
۱-۴-۲ معرفی مؤسسه آموزش از راه دور	۴۳
۲-۴-۲ اساسنامه و خط مشی مؤسسه آموزش از راه دور	۴۴

۴۸	۳-۴-۲ خط مشی های مؤسسه آموزش از راه دور
۴۸	۴-۴-۲ اهداف مؤسسه آموزش از راه دور
۴۹	۵-۴-۲ فراگیران آموزش از راه دور
۵۰	۶-۴-۲ ساختار مؤسسه آموزش از راه دور
۵۱	۷-۴-۲ شوراها و کمیسیون های مؤسسه:
۵۱	۸-۴-۲ مراکز آموزش از راه دور
۵۶	نکات ویژه مراکز جامع الکترونیک
۶۷	۵-۲ مروری بر تحقیقات انجام شده (پیشینه تحقیق)
۶۷	۱-۵-۲ تحقیقات انجام شده در ایران
۷۰	۲-۵-۲ تحقیقات انجام شده در خارج از ایران
۷۴	خلاصه فصل دوم:
۷۵	فصل سوم
۷۵	روش تحقیق
۷۶	۳-۱-۱ مقدمه
۷۶	۳-۲ نوع تحقیق
۷۶	۳-۳ روش تحقیق
۷۷	۳-۴ جامعه آماری
۷۷	۳-۵ حجم نمونه و روش نمونه گیری
۷۸	روش نمونه گیری:
۸۰	۳-۶ روش تهیه پرسش نامه
۸۱	۳-۷ منبع گردآوری داده ها
۸۱	۳-۸ روش گردآوری داده ها
۸۱	۳-۹ روایی و پایانی ابزار تحقیق
۸۳	فصل چهارم
۸۳	یافته های پژوهش
۸۴	۴-۱ مقدمه
۸۴	۴-۲ تحلیل داده های جمعیت شناختی
۸۴	۴-۲-۱ توزیع نوع همکاری با آموزش از راه دور
۸۶	۴-۲-۲ توزیع جنسیت
۸۶	۴-۲-۳ توزیع بر حسب تحصیلات
۸۷	۴-۲-۴ توزیع بر حسب خدمت در آموزش و پرورش
۸۹	۴-۲-۵ توزیع سنوات خدمت در نظام آموزش از راه دور
۹۰	۴-۲-۶ توزیع بر حسب نوع استخدام

۳-۴ تجزیه و تحلیل داده ها	۹۱
۱-۳-۴ تا چه اندازه برنامه آموزش از راه دور به منظور فردی کردن آموزش مورد توافق پاسخگویان می باشد؟	۹۱
۲-۳-۴ تا چه اندازه اجرای برنامه آموزش از راه دور به منظور مکملی برای آموزش رسمی در زمینه توانمند سازی علمی دانش آموزان به اجرا در آمده است؟	۹۴
۳-۳-۴ تا چه اندازه اجرای برنامه آموزش از راه دور برای استفاده از فرصت دوم آموزشی برای محدودیت های آموزشی موفق بوده است؟	۹۷
فصل پنجم	۹۹
بحث و نتیجه گیری	۹۹
۱-۵ خلاصه تحقیق	۱۰۰
۲-۵ تحلیل ویژگی های جمعیت شناختی	۱۰۰
۳-۵ تحلیل نتایج پژوهش	۱۰۱
۱-۳-۵ یافته های تحقیق مربوط به سؤال اول تحقیق	۱۰۱
۲-۳-۵ یافته های تحقیق مربوط به سؤال دوم تحقیق :	۱۰۱
۳-۳-۵ یافته های تحقیق مربوط به سؤال سوم تحقیق :	۱۰۲
۴-۵ بحث و نتیجه گیری	۱۰۳
۵-۵ محدودیتهای تحقیق	۱۰۳
۶-۵ پیشنهادهایی براساس یافته های تحقیق	۱۰۴
۷-۵ پیشنهادهایی برای پژوهش کاربردی	۱۰۴
پیوست	۱۱۵
منابع	۱۲۴

فهرست جداول

جدول ۱-۲	۵۶
جدول ۱-۳ (دسته بندی سوالات پرسشنامه بر مبنای سوالات تحقیق)	۸۰
جدول ۱-۴ (توزیع فراوانی و درصد فراوانی سمت آموزشی، اداری)	۸۵
جدول ۲-۴ (توزیع فراوانی بر حسب جنسیت)	۸۶
جدول ۳-۴ (توزیع فراوانی و درصد فراوانی بر حسب تحصیلات)	۸۷
جدول ۴-۴ (توزیع فراوانی و درصد فراوانی سابقه کار در آموزش و پرورش)	۸۸
جدول ۵-۴ (توزیع فراوانی و درصد فراوانی سابقه کار در آموزش از راه دور)	۸۹
جدول ۶-۴ (توزیع فراوانی و درصد فراوانی بر حسب نوع استخدام)	۹۰
جدول ۷-۴ (جدول توزیع فراوانی سوال اول پژوهش)	۹۲
جدول شماره ۴-۸	۹۳
جدول شماره ۴-۹ (جدول توزیع فراوانی سوال دوم پژوهش)	۹۴
جدول ۱۰-۴	۹۶
جدول ۱۱-۴ (جدول توزیع فراوانی سوال سوم پژوهش)	۹۷
جدول شماره ۴-۱۲	۹۹

فهرست نمودار

- نمودار ۱-۲ (ساختار کلی یک سیستم) ۲۹
- نمودار ۲-۲ (فعالیت های آموزشی) ۳۰
- نمودار ۳-۲ (فعالیت های پژوهشی) ۳۱
- نمودار ۴-۲ (فعالیت های ستادی) ۳۱
- نمودار ۵-۲ (آموزش از راه دور بر اساس رسانه های آموزشی) ۳۸
- نمودار ۶-۲ (شیوه های تعامل در آموزش از راه دور) ۴۰
- نمودار شماره ۷-۲ (ساختار تشکیلات مؤسسه آموزش از راه دور) ۵۰
- نمودار ۱-۳ ۸۰
- نمودار ۱-۴ (نمودار درصد فراوانی سمت آموزشی، اداری) ۸۵
- نمودار ۲-۴ (نمودار درصد فراوانی بر حسب جنسیت) ۸۶
- نمودار ۳-۴ (نمودار درصد فراوانی بر حسب تحصیلات) ۸۷
- نمودار ۴-۵ (نمودار درصد فراوانی سابقه کار در آموزش از راه دور) ۹۰
- نمودار ۴-۶ (نمودار درصد فراوانی بر حسب نوع استخدام) ۹۱
- نمودار ۴-۷ (نمودار دایره های توزیع فراوانی متغیر های سوال اول) ۹۳
- نمودار ۴-۸ (نمودار دایره ای توزیع فراوانی متغیر های سوال دوم) ۹۶
- نمودار ۴-۹ (نمودار چند ضلعی توزیع فراوانی متغیر های سوال سوم) ۹۸

فهرست پیوست ها

پیوست ۱ (نگاهی گذرا به بعضی از آمار و نمودار های موسسه آموزش از راه دور)	۱۱۶
پیوست ۲	۱۲۷
پیوست ۳	۱۳۰

فصل اول

(کلیات - تعاریف - اهداف)

۱-۱ مقدمه

در عصر حاضر تعلیم و تربیت از مهمترین امور در کشورهای مختلف به شمار می آید. نشانه های این اهمیت را می توان در رفتارها و تصمیم گیری های افراد، خانواده ها، جوامع، دولت ها و سازمان های منطقه ای و بین المللی مشاهده کرد. جوامع با اقبال از آموزش و پرورش و افراد تحصیل کرده انگیزه تحصیل را در افراد و اجتماع تقویت می کنند. دولت ها برای اهداف مختلف از جمله ارتقاء سطح فرهنگی جامعه، افزایش درآمد و در نتیجه افزایش درآمد دولت، تلاش برای ایجاد عدالت اجتماعی و توسعه اقتصادی، آموزش و پرورش را در اولویت های اولیه خود قرار می دهند. در عصر حاضر با گذر از عصر صنعتی^۱ و ورود به عصر اطلاعات^۲ نیاز روز افزون بشر برای آموزش، متفاوت تر با آنچه که در گذشته مطرح بوده است احساس می شود. (رفیع پور، ۱۳۸۲، ص. ۱۶)

دنیا با سرعتی سرسام آور در حال تغییر است. همه فناوری های مهم دنیا در مسیر شاهرهای قرار گرفته اند که به دگرگونی همه ابعاد زندگی بشر و کره زمین منتهی می شود. ما به عصر ارتباطات دیجیتال و بی سیم قدم نهاده ایم. به عبارتی دیگر، امروز در جامعه ای زندگی می کنیم که می توان آن را جامعه شتابزده خواند. (محمدی شهناز، ۱۳۸۷، ص. ۲۵)

ورود به جهان دانایی محور و نیاز روزافزون بشر به آموزش، نیاز به آموختن مستقل، در طول زندگی را افزایش داده است. آموزش های نیمه حضوری و غیر حضوری نه تنها مکمل آموزش های حضوری می باشد، بلکه فرصت بی بدیلی را برای روزآمد نمودن محتوا و انعطاف بخشی به روش های یادگیری و یاددهی به ارمغان می آورد. (الحسینی، ۱۳۸۴، ص. ۵)

در این راستا، یادگیری، مرزهای فیزیکی را در هم شکسته و نظام های آموزشی دنیا با تقدم و تأخر دریافته اند که دیگر آموزش نمی تواند و نباید محدودیت های زمانی و مکانی داشته باشد. از این

1. Industry Century
2. Information Century

روست که در عصر حاضر بحث نظام آموزش از راه دور ۱ به عنوان شیوه آموزش نوینی که یادگیری فارغ از زمان و مکان را سبب خواهد شد، پا به منصف حضور گذارده است. (سهرابی، ۱۳۸۰، ص. ۱۴)

ارائه خدمات آموزشی به همه داوطلبان تحصیل در آموزش و پرورش یکی از معضلات کشورهای با پراکندگی بسیار و با جمعیتی جوان همچون ایران است. ایران نیز چون بسیاری از کشورهای برای غلبه بر این مشکل به نظام آموزش از راه دور به عنوان فرصت دوم آموزش روی آورده که دارای انعطاف بیشتری نسبت به نظام آموزشی سنتی است. (الحسینی، ۱۳۸۴، ص. ۷)

۱-۲ بیان مسئله

با نگاهی به آمار تعداد دانش آموزان در سیستم آموزشی رایج (سنتی) و ضرورت تسهیل در دسترسی دانش آموزان لازم التعلیم و تحقق عدالت آموزشی در تمام نقاط کشور، بر لزوم توسعه آموزش های از راه دور بیشتر پی می بریم.

شاخص هایی نظیر نرخ پوشش تحصیلی (ظاهری و واقعی)، نرخ گذار در پایه ها و دوره های مختلف و شاخص هایی از این قبیل، با وجود جمعیت ۳۰۰ هزار نفری دانش آموزی سیستم آموزش از راه دور در نظام آموزشی کشور که حدود ۲/۵٪ دانش آموزان وزارت آموزش و پرورش را تشکیل می دهند. هنوز نیز حدود ۱۵٪ دانش آموزان لازم التعلیم در دوره های راهنمایی و متوسطه در پردیس مدرسه وجود ندارند. (گزارش آماری موسسه آموزش از راه دور شهریور ۱۳۹۱)

برای جبران بین وضع موجود و وضع مطلوب (تحت پوشش قراردادن تمام دانش آموزان لازم التعلیم) مسلماً نظام آموزشی موجود باید توان خود را در بخش های مختلف نیروی انسانی، فضا و تجهیزات و منابع مالی به گونه ای تقویت نماید تا بتوانند دورماندگان از تحصیل را تحت پوشش قرار دهند.

با مختصر آشنایی با نظام آموزشی حاضر، پذیرفتن این نکته که امکان چنین توسعه ای از حیث نیروی انسانی، تجهیزات و فضای آموزشی برای آموزش و پرورش با توجه به امکانات و منابع مالی موجود با نظام آموزشی رایج (سنتی) حداقل در سال های آتی امکان پذیر باشد دور از واقعیت خواهد بود.

علاوه بر موارد فوق محدودیت های نظام آموزشی رایج یا حضوری موجب عدم امکان حضور بخشی از دانش آموزان که دارای شرایط خاص هستند، می شود این محدودیت ها به صورت دوطرفه بین آموزش و پرورش و دانش آموزان وجود دارد. البته عوامل متعددی می تواند دلیل این بازماندگی باشد که به بعضی از آن ها در نظام آموزشی رایج (حضوری) اشاره می کنیم:

۱. تشکیل کلاس و مدرسه ضروری است (آموزش نیاز به زمان و مکان معین دارد).
 ۲. بدون وجود امکانات کامل از قبیل نیروی انسانی، تجهیزات، فضا و امکان ارائه آموزش امکان پذیر نیست.
 ۳. منابع آموزشی (کتب درسی) متکی بر معلم می باشد (به صورت خودآموز تهیه نشده است).
 ۴. آموزش به صورت چهره به چهره و رو در رو صورت می گیرد و غیبت به عنوان بازدارنده است.
 ۵. متقاضیان برای استفاده از آموزش باید از موقعیت زندگی و شغلی خود خارج شوند.
 ۶. متقاضیان تحصیل باید شرایط و ویژگی های خاصی را دارا باشند (سن، وضعیت مالی و جسمی مناسب).
 ۷. دانش آموزان باید بسیاری از وقت مفید خود را در کلاس ها بگذرانند در حالی که بعضی از دروس شاید نیاز به حضور در کلاس نداشته باشد.
 ۸. معلم در اکثر مواقع به عنوان محور آموزش به صورت غیر قابل انعطاف دانش آموز را هدایت می کند.
- موارد اشاره شده موجب گردید تا کارشناسان و متخصصان سیستم آموزشی به انعطاف در روش ها و شیوه های آموزشی رایج بیانیدهند و البته این موضوع از سال ها پیش مورد بررسی قرار گرفته است. همزمان با تأسیس دانشکده مکاتبه ای در سال ۱۳۵۰ ش، مطالعاتی در ارتباط با آموزش از راه دور در آموزش و پرورش نیز صورت گرفت که در آن دوره تلقی آموزش مکاتبه ای بود و این طرح در دهه دوم پس از پیروزی انقلاب اسلامی با عنوان سازمان مدارس مکاتبه ای نیمه حضوری، غیر حضوری توسط معاونت آموزش (سال ۱۳۷۲) تهیه شد و در پانصد و هشتاد و ششمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش (۱۳۷۲/۹/۲۴) به تصویب رسید و شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز در سیزدهم و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۷۵/۹/۶ اساسنامه مؤسسه آموزش از راه دور را در ۱۹ ماده و ۳ تبصره به تصویب رساند ولی عملاً تا سال ۱۳۸۲ متوقف بود که در سال فوق وزیر وقت آموزش و پرورش با انتخاب رئیس مؤسسه و تشکیل اولین جلسه شورای مؤسسه، طبق اساسنامه نسبت به راه اندازی عملی مؤسسه آموزش از راه دور در مجموعه وزارت آموزش و پرورش اقدام نمود و این آموزش ها از مهر ماه ۱۳۸۳ و جذب دانش آموز در ۱۴ استان کشور به مدت ۳ سال به صورت آزمایشی و با مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش آغاز گردید و از سال ۱۳۸۶ به صورت قطعی فعالیت های خود را ادامه داد که در حال حاضر با حدود ۳۰۰ هزار دانش آموز در دوره های راهنمایی، متوسطه و پیش دانشگاهی در حال فعالیت می باشد.

۱-۳ اهمیت و ضرورت تحقیق

آموزش از راه دور در این مراکز به صورت نیمه حضوری (تشکیل حداقل ۲۰٪ کلاس های رایج آموزشی، کلاس های رفع اشکال و هدایت آموزشی) ارائه می گردد.

هر مرکز موظف است مطابق آئین نامه ها و دستور العمل های مصوب شورای عالی آموزش و پرورش، دانش آموزان بازمانده از تحصیل (کسانی که به دلایلی نمی توانند در مدارس روزانه ادامه تحصیل دهند ولی در سن تحصیل هستند) و بزرگسالان نسبت به ثبت نام، برنامه ریزی آموزشی برای کلاس های نیمه حضوری هر هفته یا دو هفته یک بار در مراکز آموزشی یا مراکز اقماری آن ها در روستا ها و ارائه محتواهای آموزشی و درسی از قبیل کتاب خودآموز ، سی دی های آموزشی ، تجهیزات رایانه ای ، کتاب های کار و تمرین ، مشاوره های تحصیلی و ... اقدام نمایند.

حال محقق از آنجایی که این نوع آموزش دارای ویژگی ها و روش های خاصی است. و تئوری ها و نظریات بسیاری بر این نوع آموزش می تواند تاثیر گذار باشد که از آن جمله فردی کردن آموزش در این راستا است و همچنین اهداف وزارت آموزش و پرورش برای اجرای آموزش از راه دور که مهمترین آن فرصت دوم آموزشی برای بازماندگان از تحصیل و تکمیلی برای آموزش های رسمی است . و قصد دارند با توسعه این آموزش ها به جذب بیشتر دانش آموزان در این حوزه بپردازند. سعی کرده است با ۳۱ سؤال پرسش نامه که در راستای اجرای برنامه آموزش از راه دور تهیه شده است به ۳ سؤال پژوهش در راستای ارزشیابی اجرای برنامه آموزش از راه دور بپردازد، که به شرح زیر می باشد.

آیا اجرای برنامه آموزش از راه دور به منظور فردی کردن آموزش مورد توافق پاسخگویان بوده است؟
آیا اجرای برنامه آموزش از راه دور به منظور تکمیلی برای آموزش رسمی در زمینه توانمند سازی علمی دانش آموزان بدرستی به اجرا در آمده است؟

آیا اجرای برنامه آموزش از راه دور برای استفاده از فرصت دوم آموزشی برای محدودیت های آموزشی موفق بوده است؟

تا اجرای برنامه آموزش از راه دور در بدنه وزارت آموزش و پرورش مورد ارزشیابی قرار گیرد. و کمکی برای تصمیم گیران و تصمیم سازان در حوزه آموزش از راه دور وزارت آموزش و پرورش باشد.

۱-۴ اهداف تحقیق

هدف اصلی این تحقیق ارزشیابی اجرای برنامه آموزش از راه دور از دیدگاه موسسان، مدیران، دبیران و کارشناسان در سطح شهر تهران است.

اهداف فرعی:

آگاهی یافتن از میزان فردی کردن آموزش در اجرای برنامه آموزش از راه دور

کمک به درک بهتر این که تا چه میزان آموزش از راه دور مکملی برای آموزش رسمی در زمینه توانمند سازی علمی دانش آموزان بوده است.

آگاهی یافتن از میزان دسترسی دانش آموزان بازمانده از تحصیل از فرصت دوم آموزشی

۱-۵ قلمرو تحقیق

قلمرو مکانی تحقیق

قلمرو مکانی تحقیق، مدارس مجری آموزش از راه دور، کارشناسان مرتبط و نمایندگان آموزش از راه دور در مناطق و سازمان آموزش و پرورش شهر تهران و وزارت آموزش و پرورش می باشد.

قلمرو زمانی تحقیق

ارزشیابی اجرای برنامه آموزش از راه دور در سال تحصیلی ۹۱ - ۹۰ می باشد.

۱-۶ سؤالات یا فرضیه های تحقیق

سؤال اصلی

ارزشیابی اجرای برنامه آموزش از راه دور از دیدگاه موسسان، مدیران، دبیران و کارشناسان در سطح شهر تهران

سؤالات فرعی

- ۱- تا چه اندازه برنامه آموزش از راه دور به منظور فردی کردن آموزش مورد توافق پاسخگویان می باشد؟
- ۲- تا چه اندازه اجرای برنامه آموزش از راه دور به منظور مکملی برای آموزش رسمی در زمینه توانمند سازی علمی دانش آموزان به اجرا در آمده است؟
- ۳- تا چه اندازه اجرای برنامه آموزش از راه دور برای استفاده از فرصت دوم آموزشی برای محدودیت های آموزشی موفق بوده است؟

۱-۷ تعریف واژه ها، مفاهیم و متغیرهای تحقیق

۱- آموزش از راه دور : کامل ترین بحث مربوط به آموزش از راه دور از کیگان است که آموزش از راه دور را بدین شرح توصیف می کند: "معلم و فراگیر معمولاً همیشه از یکدیگر جدا هستند. هم تهیه مطالب آموزشی و هم حمایت از فراگیران تحت نظارت یک سازمان آموزشی قرار دارد، در آن از وسایل فنی ارتباط جمعی استفاده می شود، که فرایندی دو جانبه است و تقریباً هیچ وقت یادگیری به صورت گروهی انجام نمی شود (کیگان، ۱۹۹۰، صص. ۲۸-۴۸).

سازماندهی فرایند یاددهی- یادگیری توسط یک مؤسسه به منظور فراهم ساختن تسهیلات لازم برای یادگیری مستقل، خودارزیابی تحصیلی و برقراری ارتباط دو جانبه میان یاددهنده و یادگیرنده که به لحاظ زمانی و مکانی از یکدیگر جدا هستند با استفاده از راهبردهای مناسب و با بکارگیری فناوری آموزشی انجام می گیرد. (ابراهیم زاده، ۱۳۸۶، ص. ۱۵).

اما آموزش از راه دور در این تحقیق طبق اساسنامه مؤسسه اینگونه تعریف می شود: "آموزش هایی است که بر اساس برنامه های مصوب وزارت آموزش و پرورش برای آموزش تمام یا بخشی از موضوعات درسی دوره آموزشی راهنمایی، متوسطه و پیش دانشگاهی با تأکید فراگیری دروس از طریق دیداری یا شنیداری و کاهش ساعات حضور در کلاس های درس بر حسب موضوع دروس انجام می پذیرد (مجموعه قوانین، مقررات و شیوه نامه های مؤسسه آموزش از راه دور، ۱۳۸۸، ص. ۵).

۲. مدارس آموزش از راه دور : مدارس آموزش از راه دور به فضاهای آموزشی اطلاق می شود که جهت ارائه آموزش های از راه دور از مؤسسه مجوز فعالیت دریافت می کنند. این مدارس بر اساس مصوبه هفتادمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش مورخه ۸۲/۱۲/۲۰ در دوره های راهنمایی تحصیلی، متوسطه و پیش دانشگاهی به روش دولتی و غیر دولتی در داخل و خارج کشور در چارچوب اساسنامه مؤسسه و رعایت ضوابط و مقررات آموزشی و پرورشی تأسیس خواهد شد. طبق آیین نامه ای که به امضای وزیر آموزش و پرورش در مورخه ۸۳/۶/۲۷ رسیده است شرایط و نحوه تأسیس این مدارس به صورت های دولتی و غیر دولتی اعلام شده است. در این آئین نامه اشخاص حقیقی و حقوقی بعنوان مؤسس نسبت به أخذ مجوز از مؤسسه با رعایت شرایط، مدارس غیردولتی را تأسیس می کنند.

این افراد با دریافت موافقت اصولی از مؤسسه آموزش از راه دور وزارت آموزش و پرورش و مجوز راه اندازی از سازمان آموزش و پرورش استان مربوطه فعالیت خود را با جذب دانش آموزان واجد شرایط (دانش آموزان لازم التعلیم ۱۱ تا ۱۷ سال بصورت رایگان با گرفتن سرانه آموزشی آن ها از آموزش و پرورش استان و بزرگسالان با دریافت شهریه از خود داوطلب) شروع می نمایند. مؤسسین با معرفی

مدیر و کادر مدرسه از جمله مشاورین و دبیران به منطقه آموزش و پرورش مربوط نسبت به فعالیت های آموزشی مطابق آیین نامه ها و دستورالعمل های مؤسسه اقدام خواهد نمود.

مدارس دولتی با تقاضای منطقه آموزش و پرورش و موافقت سازمان در محل مدارس دولتی تأسیس می شود که به فعالیت آموزشی خواهند پرداخت. (مجموعه قوانین، مقررات و شیوه نامه های مؤسسه آموزش از راه دور، ۱۳۸۸، ص. ۲۶)

تا ابتدای سال تحصیلی ۹۰-۹۱ به مدرسه آموزش از راه دور مرکز آموزش از راه دور گفته می شد که با تصویب شورای عالی آموزش و پرورش به مدرسه آموزش از راه دور تغییر نام داد.

۳- اهداف آموزش از راه دور: بر اساس ماده ۳ اساسنامه هدف مؤسسه آموزش از راه دور "برنامه ریزی آموزشی و پرورشی برای اجرای آموزش های از راه دور بر اساس مقررات و ضوابط آموزشی و پرورشی وزارت آموزش و پرورش" ذکر شده است (همان، ۱۳۸۸، ص. ۵). در این تحقیق بر اساس خط مشی های مشخص شده در جلسه شورای مؤسسه به تاریخ ۱۳۸۲/۷/۲۹ اهداف کلی مؤسسه را به صورت ذیل بیان نموده است.

- اجرای تمام یا بخشی از برنامه های تحصیلی و درسی مصوب وزارت آموزش و پرورش.
- ارائه آموزش های از راه دور با بهره مندی از روش های متنوع و متناسب با استفاده از فناوری های روز (انعطاف در ارائه روش های آموزشی و اجرای آن).

- آموزش از راه دور دومین فرصت رسمی نظام آموزشی برای جبران فرصت تحصیلی از دست رفته.

- عدم محدودیت سنی، جنسی و جغرافیایی در آموزش های از راه دور و اهتمام به آموزش ایرانیان خارج کشور.

- اهتمام به آموزش های ادبیات و فرهنگ بومی
- تأکید بر ترویج فرهنگ استفاده صحیح از فناوری اطلاعات و ارتباطات
- امکان ارائه خدمات آموزشی مؤسسه با بهره گیری از توان بخشی غیر دولتی، امکانات آموزش و پرورش و سایر نهادهای دولتی و مشارکت مردمی.

(مجموعه قوانین، مقررات و شیوه نامه های مؤسسه آموزش از راه دور، ۱۳۸۸، ص. ۱۴۵).

۴- مدیران مدارس آموزش از راه دور: افرادی که پس از اخذ مجوزهای لازم (موافقت اصولی و مجوز راه اندازی) توسط مؤسسون به مناطق و سازمان های آموزش و پرورش معرفی می شوند تا مدارس آموزش از راه دور را اداره و مدیریت کنند. این افراد می بایست به لحاظ داشتن شرایط و سوابق اخلاقی و آموزشی به تأیید وزارت آموزش و پرورش برسند. کلیه فعالیت های آموزشی و تربیتی مدارس تحت نظر مدیر مدرسه و با مسئولیت مؤسس اجرا می شود. (همان، ۱۹۳-۱۹۱).

۵- دانش آموزان مدارس آموزش از راه دور: مطابق ماده ۱ آیین نامه های آموزشی دوره های تحصیلی راهنمایی و متوسطه، دانش آموزان واجد شرایط این آموزش ها را به شرح ذیل مشخص می کند: